

การพัฒนาสาขาการรับรองความสามารถบุคลากร

ตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17024

วรรณทิพย์ เต็มทองษ์

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

สำนักพัฒนาศักยภาพนักวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ

ทรัพยากรบุคคลหรือบุคลากรที่ทำงานในองค์กรถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งในการส่งเสริมและผลักดันให้องค์กรประสบผลความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังช่วยให้องค์กรมีความแข็งแกร่ง มีความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจมากขึ้น และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลกในยุคปัจจุบันได้ ด้วยเหตุนี้ การพัฒนากำลังคนให้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์มาตรฐานของประเทศและสากลเพื่อประกอบวิชาชีพในภาคส่วนต่างๆ จึงส่งผลต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ การพัฒนากำลังคนมีหลากหลายวิธีการ ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การรับรองความสามารถบุคลากร ตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17024 โดยสำนักพัฒนาศักยภาพนักวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการ (พศ.) กรมวิทยาศาสตร์บริการ (วศ.) ได้ดำเนินการภารกิจในส่วนนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 โดยได้พัฒนาสาขาการรับรองความสามารถบุคลากร สาขาแรก “การควบคุมและจัดการสารเคมีในห้องปฏิบัติการ” และจนถึงปัจจุบัน พศ. ยังคงพัฒนาสาขาการรับรองความสามารถบุคลากรตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17024 อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่ง พศ. ได้ปฏิบัติตามแนวทางของการพัฒนาสาขาการรับรอง ดังนี้

● หลักการของการพัฒนาสาขาการรับรอง (Certification Scheme Development)

สาขาการรับรองบุคลากร พัฒนาขึ้นเพื่อให้การรับรองความสามารถในการประกอบอาชีพ ของบุคลากร ที่ทางภาครัฐเล็งเห็นว่ามีความจำเป็นหรือสำคัญต่อชีวิตของประชาชน หรือ

เป็นความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถ มีทักษะในการประกอบวิชาชีพนั้น

● รูปแบบหรือสาขาการรับรอง (Certification Scheme) ดำเนินการได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. นำมาตรฐานระดับชาติหรือนานาชาติที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ เช่น การรับรองผู้ตรวจประเมินและหัวหน้าผู้ตรวจประเมิน (Lead auditor and auditor) รับรองตามมาตรฐาน ISO 19011 การรับรองบุคลากรสาขาการทดสอบโดยไม่ทำลาย (Non-destructive testing) ตามมาตรฐานสากล ISO 9712 เป็นต้น
2. หน่วยรับรองกำหนดรูปแบบหรือสาขาการรับรองที่เป็นขององค์กรเอง (Scheme owner) และอาจจดลิขสิทธิ์เป็นของเฉพาะหน่วยรับรองนั้นๆ ในการให้การรับรอง
3. หน่วยรับรองพัฒนารูปแบบหรือสาขาการรับรอง โดยดำเนินการให้เป็นมาตรฐานระดับชาติ

● การกำหนดและทบทวนรูปแบบหรือสาขาการรับรอง มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งครองเสียงข้างมาก
2. การระบุและจัดเตรียมเกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้นที่สัมพันธ์กับข้อกำหนดความสามารถ (ตามความเหมาะสม)
3. การระบุและจัดเตรียมกลไกการประเมินที่สัมพันธ์กับข้อกำหนดความสามารถ

4. จัดทำการวิเคราะห์หน้าที่งาน (Job and practice analysis) และปรับให้ทันสมัยซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึง

- 4.1 การระบุงานที่ต้องทำในสาขาที่ให้การรับรอง
- 4.2 การระบุนความสามารถที่ต้องการสำหรับแต่ละงาน
- 4.3 ระบุเกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้น (ตามความเหมาะสม)
- 4.4 กลไกการประเมินและการสอบ

● **ข้อกำหนดในกระบวนการรับรองที่เป็นส่วนประกอบของรูปแบบหรือสาขาการรับรอง**

- 1. เกณฑ์สำหรับการรับรองครั้งแรกและการต่ออายุการรับรอง
- 2. วิธีการประเมินสำหรับการรับรองครั้งแรกและการต่ออายุการรับรอง
- 3. วิธีการและเกณฑ์การตรวจติดตามผล (ตามความเหมาะสม)
- 4. เกณฑ์สำหรับการพักใช้และเพิกถอนการรับรอง
- 5. เกณฑ์สำหรับการเปลี่ยนแปลงขอบข่ายหรือระดับการรับรอง (ตามความเหมาะสม)

นอกจากนั้น รายละเอียดที่หน่วยรับรองบุคลากรต้องดำเนินการในการพัฒนาสาขาการรับรอง ได้แก่

- 1. หน่วยรับรองบุคลากร ต้องให้รายละเอียดต่างๆ ของสาขาที่ให้การรับรองแก่บุคคลที่สนใจ ดังต่อไปนี้
 - รายละเอียดข้อมูลที่มีความเฉพาะเกี่ยวกับบุคคลที่ต้องการรับการรับรอง
 - รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติ วุฒิการศึกษา ความสามารถที่ต้องการ ข้อกำหนด และขั้นตอนการตรวจประเมิน รวมถึงการเฝ้าระวังตรวจติดตาม และการต่ออายุการรับรอง
 - การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสาขาการรับรองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- ระบุองค์กร/หน่วยงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบในการพัฒนาการรับรองบุคลากร

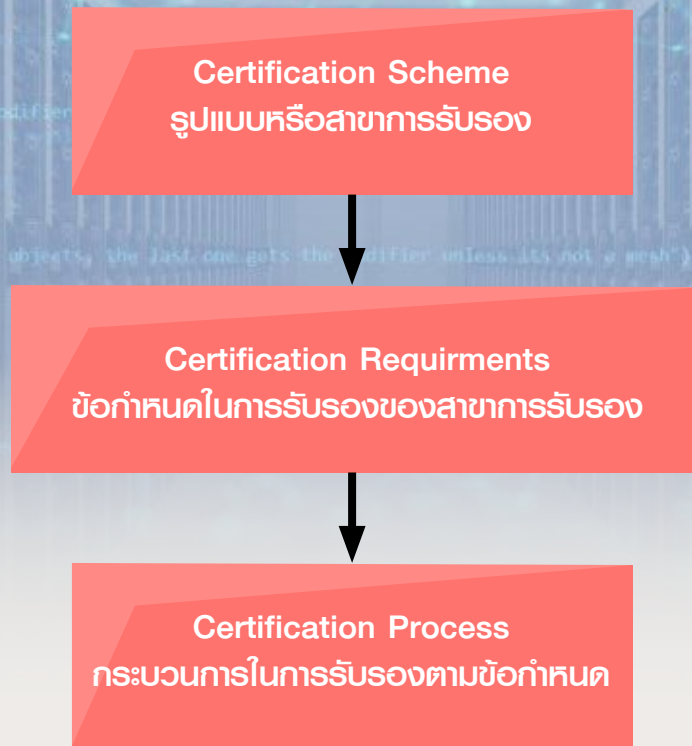
2. การวิเคราะห์หน้าที่งานในสาขาที่พัฒนาให้การรับรองต้องดำเนินการตามช่วงเวลา กำหนดอย่างน้อย 5 ปี/ครั้ง โดยดำเนินการดังนี้

- รายละเอียดของผู้ขอรับการรับรองหรือผู้รับการตรวจประเมินและวัตถุประสงค์การรับรอง
 - หน้าที่ของงานและความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลนั้น
 - ข้อกำหนดในการให้การรับรอง รวมถึงขั้นตอนวิธีการในการประเมินของแต่ละข้อกำหนดนั้น
 - ข้อกำหนดที่ใช้ในการสอบ ต้องจัดทำโครงสร้างของข้อสอบไม่ว่าจะเป็นการสอบ
 - ข้อเขียนหรือสัมภาษณ์ หรืออื่นๆ รวมถึงคำถามที่มีการจัดระดับขององค์ความรู้ ของคำถาม จำนวนคำถามในแต่ละหัวข้อ เนื้อหา ระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสอบ
 - ข้อมูลที่แสดงถึงการบรรลุความต้องการของตลาดของผู้ที่ได้รับการรับรองและการต่ออายุการรับรองที่โปร่งใส
3. ขั้นตอนทั้งหมดควรจัดทำโดยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการรับรองและสาขาที่ให้ การรับรอง และมีทักษะในการเตรียมพร้อมในทุกขั้นตอนของการรับรอง

4. การสอบทั้งหมดเป็นไปตามข้อกำหนดของการสอบที่ได้กำหนดไว้ และมีความสม่ำเสมอ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติหรือการมีส่วนได้ส่วนเสียใดๆ

5. หน่วยรับรองบุคลากรต้องกำหนดวิธีการควบคุมการสอบที่มีการหมุนเวียนชุดข้อสอบหรือการใช้ข้อสอบที่มีการจัดทำขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้การรับรองบุคลากร สาขาที่พัฒนาขึ้น ยังคงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ความสัมพันธ์ของ Certification Scheme, Certification Requirements II: Certification Process

ผู้ที่สนใจขอรับการรับรองความสามารถบุคลากรตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17024 สามารถยื่นขอรับการรับรองและสืบค้นรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับระบบการรับรองความสามารถบุคลากร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของกรมวิทยาศาสตร์บริการ ได้ที่เว็บไซต์ <http://pcst.dss.go.th>

เอกสารอ้างอิง

ชุตินา วิไลพันธ์. มาตรฐานและการรับรองกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตอนที่ 4 การพัฒนาสาขา การรับรองความสามารถบุคลากรตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17024 [ออนไลน์]. 2562. [อ้างถึงวันที่ 5 มีนาคม 2562].

เข้าถึงจาก: <http://pcst.dss.go.th/index.php/knowledge/95-4-iso-iec-17024>

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION, INTERNATIONAL ELECTROTECHNICAL COMMISSION.

ISO/IEC 17024: 2003, Conformity assessment – General requirements for bodies operating certification of persons.

_____. ISO/IEC 17024: 2012, Conformity assessment – General requirements for bodies operating certification of persons.

NATIONAL ACCREDITATION BODY OF INDONESIA. Workshop Multilateral Recognition Arrangement (MLA) Readiness Project on Person Certification (ISO/IEC 17024: 2012). 2014. April 14-16; Jakarta: Indonesia. 2014, pp. 38-40.